

*Крайчинська Г. В.,
доцент кафедри англійської філології
Національного університету «Острозька академія»*

*Бабенкова Л. Ю.,
студентка
Національного університету «Острозька академія»*

СТИЛІСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ЗАСОБІВ КОМЕДІЙНОСТІ НА ОСНОВІ ДРАМАТИЧНИХ ФІЛЬМІВ «1+1» (2011) ТА «THE UPSIDE» (2017)

Анотація. У статті проаналізовано головні стилістичні засоби вираження комедійного ефекту на основі драматичних фільмів «1+1» (2011) та «The Upside» (2017). Обидва кіноматеріали представляють адаптацію однієї і тієї ж версії у різних культурно-соціальних контекстах, що дає змогу розглядати їх як рівнобіжні предмети дослідження в межах міжкультурної стилістики англійської мови. Гумор в обраних фільмах подається крізь призму багаторівневого явища, яке формується за допомогою використання міміки, жестів та поведінки, які втілюються через виразне мовлення персонажів, вдалу побудову діалогу, гру значень у контексті та інші стилістичні особливості. Значну увагу приділено саме стилістичним засобам, зокрема іронії, гіперболі, метафорі, порівнянню, евфемізму та оксиморону, які постають як найуживаніші інструменти, так і як ті, що керують комедійністю у спілкуванні.

Розглянуто міжкультурні фактори, які дозволяють детальніше усвідомити подання мовленнєвих засобів у застосуванні до певного суспільства та глядача, а саме до французької та американської аудиторії. Актуальне порівняння оригіналу та його римейку дає змогу дослідити відмінності у розкритті комічного у мовленні персонажів на основі їх культурних та соціальних трансформацій.

У дослідженні також взято до уваги вплив жанрової характеристики фільмів, а саме функціонування комічних елементів у драмі для сприятливого сприйняття складних психологічних тем та зменшення зосередженості на моральних аспектах. Досить вдало стилістичні засоби використовуються у поданих прикладах, що створює контраст та змінює точку зору глядача на засвоєння інформації, навіть у важких та депресивних моментах, для створення стабільного балансу. Такий підхід дозволяє репрезентувати гумор та комедійність не лише як розважальну функцію, а й як структурно-стилістичний компонент, який відіграє смислову роль у змісті та організації тексту.

Здійснене дослідження дає змогу зазначити важливість використання стилістичних засобів не тільки як основного чинника для експресивності та виразності мовлення героїв, а як подолання певного бар'єру між драмою та комедією, так і для висвітлення особливостей міжкультурного середовища. Цей аналіз розширює уявлення про функціональну специфіку комедійності у кінематографічному дискурсі та надає актуальності для подальших досліджень у галузі міжкультурної стилістики та кіномовознавстві.

Ключові слова: стилістичні засоби, комедійність, драма, аналіз, гумор, міжкультурна інтерпретація, адаптація, римейк, жанрова специфіка.

Постановка проблеми. У сучасній лінгвістиці дедалі частіше зростає інтерес до вивчення стилістичних засобів, як багатоаспектного явища, у висвітленні гумору та комедійності, особливо в межах драматичного контексту. Комічні елементи у даному жанрі не лише виконують певну естетичну функцію, а й посилюють емоційний вплив на аудиторію, поглиблюють змістове наповнення тексту, підкреслюючи контрасти та розвиваючи характери персонажів. Саме в таких драматичних умовах стилістичні фігури набувають особливої експресивної та виразної сили, формуючи багаторівневу семантику висловлювання. Незважаючи на активний розвиток і динаміку стилістики та кіномовознавства, ці засоби для реалізації висвітлення цього аспекту є недостатньо дослідженими, насамперед у міжкультурному середовищі. Наукова значущість проблеми полягає у необхідності осмислення процесів та механізмів подачі гумору, а також його адаптації у римейках та перекладах з урахуванням культурно-мовної специфіки. Традиційні стилістичні прийоми – іронія, гіпербола, евфемізм, метафора та оксиморон – в межах екранного простору здобувають нову прагматичну цінність. Це відкриває безмежний простір для наукових досліджень у галузі міжкультурної стилістики, де аналіз мовленнєвих засобів комедійності може бути покладений в основу міжмовного зіставлення та інтерпретації фільмів-аналогів як об'єктів різноманітної адаптації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання вивчення комедійності як стилістичного феномену англійської мови неодноразово ставало предметом дослідження у лінгвістиці. Серед багатьох дослідників, які детально займалися вивченням цього питання та впливу гумору варто відзначити А. Р. Габідулліна, О. І. Назаренко, О. Є. Нестеренко, Х. Р. Монастирська та інші. Згідно з їхніми роботами, один зі способів висвітлення комедійності та виникнення емоційної реакції у суспільстві є гумор, як найшвидший засіб здійснення впливу на людину [1, с. 61]. Актуальними залишаються і зарубіжні вчені, зокрема Фейєртс К., Віл Т., Брон Ж., які стверджували, що лінгвістика відіграла привілейовану роль у гелотології (наука про гумор) як через її внесок, так і через те, що мова є засобом гумору [2, с. 10]. Огляд сутності гумору в кіноконтексті обраних прикладів, його жанрова особливість та комунікативний вплив культурно-соціального підтексту аналізує Кінг Дж. у роботі «No Laughing Matter?», де розглянуто функціональність комедійності у фільмах [3]. Це дослідження дає детальніше зрозуміти роль комічного у драматичному жанрі

та підтекст значення через специфіку застосування в певних аспектах у художньому дискурсі.

Теоретичну основу для аналізу стилістичних засобів становлять дослідження Єфімова Л. П. та Ясінецької О. А. у посібнику «Стилістика англійської мови і дискурсивний аналіз», де детально описано види фігур, їх функціональна приналежність та особливості застосування у мовленні [4]. Куц М. О. та Остапенко С. А. у своїй праці наголошують на порівняльному аспекті стилістичних засобів у межах англійської та української мов, що є досить значним фактором в аналізі культурно-мовного середовища в адаптації фільмів, зокрема римейку [5].

Саме тому, стилістичний аналіз засобів у фільмах «1+1» (2011) та «The Upside» (2017), як адаптації одного сюжету для різної аудиторії, є доволі актуальним. За результатом проведеного нами дослідження можемо стверджувати, що найчастіше вживаються іронія – 33 рази, гіпербола – 30 разів, метафора – 22 рази: 15 іроній (2011) / 18 іроній (2017); 14 гіпербол (2011) / 16 гіпербол (2017); 10 метафор (2011) / 12 метафор (2017); 9 порівнянь (2011) / 11 порівнянь (2017); 8 евфемізмів (2011) / 10 евфемізмів (2017); 6 оксиморонів (2011) / 7 оксиморонів (2017).

Метою статті є з'ясування особливостей стилістичного аналізу вираження комедійності у драматичних фільмах «1+1» (2011) та «The Upside» (2017) та здійснення культурного порівняння подачі змісту мови персонажів.

Виклад основного матеріалу. Стилістичний засіб – це спосіб позначення явища, який використовується для формування додаткових експресивних, оцінних і суб'єктивних відтінків значення [6, с. 232]. Аналіз цього аспекту у фільмах дозволяє краще зрозуміти тонкощі застосування виразності у мовленні персонажів, аби створити певний емоційний вплив на глядача. Обрані приклади, «1+1» (2011) та «The Upside» (2017), використовують ряд стилістичних прийомів, щоб збалансувати використання комедії в рамках драматичного контексту. Адже взаємодія між двома головними персонажами, спонтанним, сповненим гумором Дріссом/Деллом та вишуканим, часом іронічним Філіпом, наповнена численними засобами, які зумовлюють до аналізу. Незважаючи на різні підходи, обидва герої часто використовують метафору, гіперболу, іронію, порівняння, оксиморон і евфемізм, щоб виразити себе. Ці найпоширеніші та найбільш ключові стилістичні засоби допоможуть пізнати різницю та подачу атмосфери у фільмах.

Найуживанішим засобом для створення комедійності між персонажами є іронія. Вона є прийомом, при якому слово набуває протилежного значення, фактично стаючи своїм антонімом [5, с. 25]. Протягом фільмів її досить часто використовують два персонажі, що підсилює комедійність, однак з різним відтінком передачі. До прикладу можна взяти коментарі Філіпа про відсутність кваліфікації та навичок у Дрісса, що додає гумору в досить такий серйозний момент:

So, you have no experience, no references, and no interest. Perfect!

В американському відповіднику аристократ висловлює схожу фразу:

Let me get this straight. No training, no clue, and no shame. Ideal candidate.

Обидві фрази висміюють той факт, що доглядальників взяли на роботу, але без відповідних вмінь та знань. У версії 2017 року репліка більш загострює сарказм, роблячи іронію

більш явною. Хоча насправді, Філіп шукає опікуна без жалю до нього, прямолінійність Дрісса разом із його силою роблять його дійсно неочікувано ідеальним вибором [3, с. 3]. Також для порівняння слід взяти діалог героїв про труднощі ранкової рутини, де вже іронію застосовує Дрісс у другій репліці, подаючи її трішки інакше та ближче до свого природного стилю:

Ah, I see we're trying a new technique today. Not washing me at all.»

«No, no, I call this the minimalist method. Less soap, more nature.»

Делл імпровізує в тій ж ситуації в римейку:

Interesting strategy. Ignoring hygiene completely.

Nah, man, this is the all-natural, eco-friendly experience. The planet will thank us.

Виникнення цього засобу виникає через брак досвіду доглядальників, що водночас суперечить очікуванням аристократа. У версії 2017 року додається більш глузування над ситуацією, а в оригіналі грає роль сарказм.

Приблизна кількість іронії, використаної у фільмах – 15 (2011) та 18 (2017).

Поширеним засобом є гіпербола, що передбачає перебільшення якостей, ознак або масштабу явища для підсилення емоційного впливу мовлення [5, с. 26]. Загалом, Дрісс/Делл схильні гіперболізувати ситуації, однак досить влучно цю особливість використовує Філіп, посилюючи неочікуваність свого характеру. Наприклад, є епізод в оригіналі, в якому доглядальник заохотів покерувати спортивним автомобілем аристократа з його колекції, і під час цієї поїздки Філіп сказав:

You drive this thing like a maniac! We almost died ten times!

У версії 2017 року є аналогічна ситуація:

Dell, I just saw my life flash before my eyes like a movie!

Римейк використовує більш драматичну гіперболу, використовуючи образи для підсилення страху. Оригінал використовує більш традиційний варіант, підкреслюючи екстремальне водіння Дрісса. Однак, для порівняння слід розглянути репліки доглядальників, які подають перебільшення з комедійної точки зору. Для прикладу опис розмірів ванної кімнати у будинку Філіпа:

Damn, you could fit my whole apartment in here. And still have room for my neighbor.

Та більш модернізована версія:

Man, your bathroom is bigger than a New York penthouse. I feel like I should pay rent just to use it.

Репліки Дрісса та Делла все ж таки додають свій шарм у фільми, тим самим послаблюючи напруженість ситуації.

Приблизна кількість гіпербол, використаних у фільмах – 14 (2011) та 16 (2017).

Найскладнішим тропом та найбільш ефективним засобом естетизації і виразності художнього мовлення є метафора [7, с. 222]. Вони в обох фільмах використовуються для гумористичного зображення людей та спектру емоцій, створюючи іронічний тон через несподівані порівняння. Наприклад, в оригіналі є репліка Дрісса, де він описує спосіб життя Філіпа та умови перебування в домі:

Man, this place is a boot camp. One wrong move, and you're out.

Метафора «навчального табору» наголошує на суворості правил у домі, контрастуючи з невимушеним ставленням

Дрісса до цього. В римейку цю фразу було дещо модернізовано відповідно до інтересу аудиторії:

Bro, this place is the Pentagon. I feel like I need clearance just to breathe.

Американська версія посиляється на «Пентагон», надаючи фразі більш осучаснений відтінок. Однак, обидва фільми зазначають на формальності розпорядку, а також відношення Дрісса/Делла до цього зберігає іронічність в драматичний момент.

Приблизна кількість метафор, використаних у фільмах – 10 (2011) та 12 (2017).

Порівняння є засобом виразної мовленнєвої експресії, що викликає естетичні асоціації, емоційні реакції та, головне, активізує увагу й образне мислення людини [7, с. 221]. Його найчастіше використовує Дрісс/Делл для підсилення власних жартів, а Філіп відповідає більш стримано та інколи з іронічним підходом. Яскравим прикладом є діалог між персонажами в оригіналі, де Дрісс в жартівливій формі описує фізичну нерухомість Філіпа:

Man, you sit there like a statue in a museum.

And yet, I still provide better conversation than you.

Незважаючи на те, що аристократ не використовує прийомів, він саркастично підтримує бесіду, тим самим наголошуючи на відмінності між стилями спілкування. У версії 2017 року дещо змінюється стиль порівняння, надаючи більш модернізованого сенсу:

Dude, you're stiffer than a mannequin.

Unlike the mannequin, I have the pleasure of listening to you.

Стилістична функція порівняння полягає в підкресленні виразної характеристики об'єкта через його зіставлення з іншим [5, 19]. Саме тому, два приклади зіставляють Філіпа з чимось непорушним. Французька версія більш класична, а порівняння римейку більш смішне, оскільки використовується слово «манекен», яке асоціюється з комерційною та попкультурою.

Приблизна кількість порівнянь, використаних у фільмах – 9 (2011) та 11 (2017).

Евфемізми є словами, які пом'якшують зміст, замінюючи грубі вислови, часто використовуються з почуття страху або сорому [5, 23]. У поданих фільмах вони допомагають відобразити серйозні теми більш лояльними, зокрема інвалідність Філіпа. Прикладом цього є діалог в оригіналі, де обидва персонажі говорять про стан аристократа, уникаючи чітких термінів:

You're just chillin' all the time.

Ah yes, an eternal state of relaxation.

У першій репліці Дрісс використовує фразу «відпочивати весь час», аби це звучало більш розслаблено та невимушено. Філіп також з гумором переформулює параліч на «вічний стан релаксації». Цей момент вдало втілює драматичний контекст з комедійним підтекстом. Американський аналог також влучно змінює вирази:

You're on permanent vacation, huh?

An all-inclusive stay. No checkout.

Делл застосовує «постійну відпустку», уникаючи прямого згадування. А Філіп з сарказмом наголошує про «комплексне проживання без виписки», тим самим тонко визнаючи, що його стан триває все життя. Однак, з іронією в обох версіях ці ситуації сприймаються легко та не акцентують сильну увагу.

Приблизна кількість евфемізмів, використаних у фільмах – 8 (2011) та 10 (2017).

Оксиморон належить до прийомів, заснованих на взаємодії між логічним та емоційним значенням слова [6, с. 232]. Він висвітлює суперечність гумору фільму, які Дрісс/Делл часто використовують для підсилення атмосфери ситуації. Наприклад, в оригіналі є епізод, де доглядальник з Філіпом пішли на масаж для відпочинку, і після нього Дрісс каже:

That's the most comfortable torture I've ever experienced.

Звичайно, в реальному житті ніхто не скаже «найкомфортніша тортура», адже ці слова несумісні. Однак, Дрісс таким чином намагається донести свої відчуття, спираючись на свій стиль спілкування. Делл перефразовує вираз, зберігаючи ту ж розбіжність:

Painful relaxation, that's a first!

Обидві версії незвичайним способом наголошують на враженнях після процедури, додаючи гумористичного настрою. Також для прикладу можна взяти репліки Філіпа, який описує свій стан жартома. Ось відразу дві репліки з обох фільмів:

I live a very active life. In my head.

I'm a professional athlete – in my dreams.

Обидві версії протиставляють фізичну бездіяльність відчуттям дії аристократа, але формулювання у версії 2017 року виглядає більш сучасним. Саме тому, доглядальники ставляться до інвалідності Філіпа як до джерела взаємної розваги, а не жалю [3, с. 3].

Приблизна кількість оксиморонів, використаних у фільмах – 6 (2011) та 7 (2017).

Таким чином, наявність засобів робить обрані фільми більш наповненими та промовистими, які доречно втілюються у мовленні героїв. І аби дійти до єдиного підсумку дослідження, слід узагальнити частотність використання стилістичних засобів.

Статистика аналізу переконливо свідчить, що іронія є ключовим стилістичним прийомом у фільмах, який слугує для створення гумору та акцентуванні на соціальній нерівності між протагоністами. Втім, у римейку цей прийом зустрічається частіше, для наближення до американського глядача. Значну роль відіграє і гіпербола, яка допомагає створювати комічні ситуації та передавати емоції; у римейку вона використовується помітно частіше, відповідно до традицій іноземних комедій. Використання метафор та порівнянь, які роблять мову героїв образною, є приблизно однаковим в обох фільмах, що свідчить про їхню рівнозначну важливість для діалогів. Цікавим спостереженням є частіше використання евфемізмів у римейку, що вказує на пом'якшення мовлення. Найрідше в обох стрічках використовується оксиморон, виконуючи лише допоміжну функцію в діалогах.

За загальною кількістю засобів, використаних у двох стрічках, перше місце посідає іронія з 33 випадками застосування, що підкреслює гумористичний тон в моментах драми. Друге місце займає гіпербола, яка зустрічається 30 разів та допомагає активно показати та підсилити емоції персонажів. Третє місце із кількістю 22 рази посідає метафора, хоча порівняння практично ділить місце з 20 випадками. Інші засоби практично мають однакову кількість, що визначає їхню мету застосування.

Висновки і перспективи подальших пошуків. Стилістичний розбір фільмів «1+1» (2011) та «The Upside» (2017) висвітлює, як мова одночасно підкреслює контраст між героями та сприяє їхньому зближенню, формуючи при цьому комедійний й драматичний компоненти. Фільми вражають гумором, що ґрунтуються на перебільшенні відмінностей між героями,

показуючи, як спільний досвід допомагає їм подолати культурні бар'єри [3, с. 4]. Саме тому, аналіз мовленнєвих стилістичних засобів доводить, що спілкування є не просто механізмом для жартів, а невід'ємною частиною процесу перевтілення героїв та виникнення між ними міцного емоційного зв'язку. Перспективним є подальше вивчення подання та функціонування комедійності в інших видах медіаджерел, зокрема у серіалах, рекламі, мемах та анекдотах, а також можливість розширення дослідження зв'язку стилістики з кінематографом.

Література:

1. Палійчук Е. О., Лукіна Ю. О. Стилiстичні засоби створення гумористичного ефекту: лiнгвoемпiричне дослідження (на матеріалі виступів TED Talks). *Філологічні студії*. 2020. Т. 1, № 14. С. 60–67. DOI: <https://doi.org/10.28925/2311-2425.2020.149>
2. Feyaerts K., Veale T., Brône G. Cognitive Linguistics and Humor Research. De Gruyter, Inc., 2015. 253 с.
3. King G. No laughing matter?. *Francosphères*. 2018. Т. 7, № 1. С. 1–14. DOI: <https://doi.org/10.3828/franc.2018.1>
4. Єфімов Л. П., Ясінецька О. А. Стилiстика англiйської мови i дискурсивний аналіз : учбово-методичний посiбник. Вінниця : Нова книга, 2004. 240 с.
5. Куц М. О., Остапенко С. А. Порівняльна стилістика англійської та української мови : курс лекцій, ступінь бакалавр. Кривий Ріг : ДонНУЕТ, 2022. 58 с.
6. Lexical Stylistic Devices and Literary Terms of Figurative Language. *International Journal of Recent Technology and Engineering*. 2019. Т. 8, № 3S. С. 231–233. DOI: <https://doi.org/10.35940/ijrte.c1054.1083s19>
7. Чабаненко В. А. Стилiстика експресивних засобів української мови : монографія. Запоріжжя : ЗДУ, 2002. 351 с.

Kraichynska H., Babenkova L. Stylistic analysis of comedy devices based on the dramatic films “1+1” (2011) and “The Upside” (2017)

Summary. The article analyses the main stylistic devices for expressing the comedic effect on the basis of the dramatic films «1+1» (2011) and «The Upside» (2017). Both films represent

adaptations of the same story in different cultural and social contexts, which allows us to consider them as equal subjects of research within the framework of intercultural stylistics of the English language. The humour in the selected films is presented as a multilevel phenomenon, formed through facial expressions, gestures, and behaviour embodied in expressive speech, successful dialogue construction, contextual play on meanings, and other stylistic features. Considerable attention is paid to stylistic means, in particular irony, hyperbole, metaphor, simile, euphemism and oxymoron, which serve as both frequent tools and key mechanisms managing humour in communication.

Intercultural factors are considered to explore how language means apply to different audiences, specifically French and American. The actual comparison of the original and its remake allows us to explore the differences in the disclosure of the comic in the characters' speech based on their cultural and social transformations.

The study also addresses how genre characteristics—namely, comic elements in drama—help convey complex psychological topics while softening moral emphasis. The stylistic devices used in these examples are quite successful, creating a contrast and changing the audience's point of view on the assimilation of information, even in difficult and depressing moments, to create a stable balance. This approach allows us to present humour and comedy not only as an entertainment function, but also as a structural and stylistic component that plays a semantic role in the content and organisation of the text.

The study emphasizes the value of stylistic tools in enhancing expressiveness, bridging comedy and drama, and reflecting intercultural dynamics. This analysis expands the understanding of the functional specificity of comedy in cinematic discourse and provides relevance for further research in the field of intercultural stylistics and film studies.

Key words: stylistic devices, comedy, drama, analysis, humour, intercultural interpretation, adaptation, remake, genre specificity.